

Јавно предузеће за газдовање шумама
"Србијашуме"

ШГ „Крагујевац“ Крагујевац

Број: 2941

Датум: 24.10.2024

ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА
СПОМЕНИКОМ ПРИРОДЕ „ОСТРОВИЦА“
за 2025. годину

Јавно предузеће за газдовање шумама
„Србијашуме“ са п.о. Београд

Број: 16898

Датум: 28-10 2024 год.

Нови Београд, Булевар Михајла Пупина 113

КРАГУЈЕВАЦ
октобар 2024. године

Садржај

Увод.....	3
Опште карактеристике.....	3
Оцена стања животне средине.....	4
Преглед конкретних активности, делатности и процеса који представљају фактор угрожавања заштићеног подручја.....	5
Активности и мере на заштити, одржавању, праћењу стања, унапређењу и развоју природних и створених вредности заштићеног добра.....	7
Финансијски план-табела.....	10

Увод

Скупштина општине Горњи Милановац донела је Одлуку о заштити Споменика природе „Островица“ („Службени гласник Општине Горњи Милановац“, број 8/02.06.2009.године) и за управљача одредила Јавно предузеће „Србијашуме“ Београд.

Послове управљања Спомеником природе „Островица“ обавља Шумско газдинство „Крагујевац“ Крагујевац, Шумска управа Горњи Милановац.

Споменик природе стављен је под заштиту ради очувања геоморфолошких и геолошких појава и вредности сконцентрисаних на малом простору, а пре свега палеовулканског нека Островице, изразитих димензија и наглашеног степена атрактивности и лепоте, који представља најрепрезентативнији палеовулкански нек у комплексу палеовулканског рељефа у Србији, као и очувања изворности, реткости, разноликости, целовитости и естетике овог подручја.

Управљач, сагласно члану 6. Одлуке о заштити СП „Островица“ има обавезу израде Плана управљања СП „Островица“ и израду Годишег програма управљања за СП „Островица“.

Јавно предузеће „Србијашуме“ Београд, Шумско газдинство „Крагујевац“ урадило је Програм управљања Спомеником природе „Островица“ за 2025. годину у складу са:

- Одлуком о заштити Споменика природе „Островица“ („Сл.гл.Општине Г.Милановац“ број 8/09);
- Планом управљања за СП „Островица“ за период 2019-2028.г.
- Студијом заштите коју је урадио Завод за заштиту природе Србије 2008.г.
- Издатим Решењем Завода за заштиту природе Србије о условима заштите природе за израду Програма управљања Спомеником природе „Островица“, бр. 022-2507/2 од 29.07.2022.г.
- Основом газдовања шумама за ГЈ „Рајац-Острвица“(2025-2034)

Опште карактеристике Споменика природе „Островица“

Споменик природе „Островица“ припада општини Горњи Милановац, катастарској општини Заграђе и налази се у централној Србији. Надморска висина околне благо заталасане Качерске површи је 300 - 400 m, а висина Островице је 758 метара.

Површина Споменика природе „Островица“ износи 13,73 ha и обухвата најужи планински простор око највишег врха Островице. Заштитом је обухваћен простор катастарске парцеле бр. 502 у КО Заграђе, општина Горњи Милановац.

Темељни феномен Споменика природе „Островица“ је палеовулкански нек у виду маркантног купастог врха, који је део рудничког вулканског масива. Островица није класична вулканска купа већ маркантно узвишење од вулканских стена створено флувио-денудационим процесом. На овом месту током терцијара дошло је до надимања лаве и образовања нека. Отпорне вулканске стене очувале су се у облику стрмог усамљеног врха, док су околни терени били изложени спирању и одношењу материјала низ речне токове. Због свега тога Островица је заостала у рељефу као специфична морфолошка композиција, јасно издвојена, са стеновитим и назубљеним врхом који је у великом контрасту са питомим околним пределима Шумадије.

На подручју Споменика природе „Островица“, по значају и флористичком диверзитету, издваја се станиште стена и камењара на коме опстају балканско-карпатски ендемит Рајхенбахова перуника (*Iris reichenbachii*), балкански ендемит мишјакиња (*Minuartia hirsuta* subspec. *falcata*) и арктички флорни елемент каменика (*Saxifraga aizoon*).

Истовремено, Островица је изузетан објекат културне баштине са остацима најнепреступачнијег и природно најбоље брањеног утврђења у средњовековној Србији, опстајући више од четири века као неми сведок преломних тренутака у српској историји и представља добар пример средњовековних утврђења, али потпуно запуштен и препуштен зубу времена.

Оцена стања животне средине заштићеног подручја

Островица има облик врло стрме купе са два неједнака зуба на врху. Врхови су међусобно одвојени преседлином широком десетак метара. Као таква она се видно истиче у рељефу околине. Постала је надимањем густих маса лаве и образовањем нека, о чему сведочи шиљати доминантни врх.

У погледу флористичког диверзитета, издваја се станиште стена и камењара, на коме опстају балканско-карпатски ендемит Рајхенбахова перуника и мишјакиња, као и арктички флорни елемент каменика. Посебан утисак оставља и присуство чуваркуће у мањим колонијама.

Островица је и изузетан објекат културне баштине са остацима средњовековног утврђења, које је штитило околне руднике сребра, бакра и олова, као и рударске насеобине.

Због присуства и изражености поменутих природних обележја, естетских вредности, културног значаја и туристичког потенцијала, Островица има својство природног добра и испуњава услове за заштиту.

Код одређивања потребе за стављање под заштиту природног добра поштовани су следећи параметри: аутентичност (изворност), реткост, разноликост, целовитост и естетска атрактивност.

Ако заштићено подручје посматрамо у целини, можемо закључити да је оно аутентично и очувано у изворном облику, са незнатним интервенцијама у смислу омогућавања лакшег приступа љубитељима природе. Геолошки садржаји су очувани у природном облику, тј.

Дозвољене мере на простору СП „Островица“ :

Биће спровођене у складу са Законом о заштити природе (Сл.гл.РС бр.36/09,88/10,91/10 исправка и 14/16), Одлуком о заштити Споменика природе „Островица“ и Планом управљања заштићеним подручјем.

- Обележавање заштићеног подручја и његових граница.
- Постављање информативних табли, путоказа и ознака упозорења за поштовање успостављеног реда и начина понашања на заштићеном простору.
- Ограничено и контролосано коришћење простора око врха Островице у туристичке сврхе у неуређеним (природним) условима, уз Услове и сагласност Завода за заштиту природе Србије.
- Одређивање туристичких пунктова и видиковаца.
- Уређење планинарско-туристичке стазе у циљу веће безбедности посетилаца.
- Геоморфолошка, геолошка и друга истраживања на простору Споменика природе „Островица“, уз Услове заштите природе и животне средине и сагласност Завода за заштиту природе Србије.
- Изградња објеката и извођење радова, односно инфраструктурно опремање, које је у функцији презентације и заштите природног добра - уређење саобраћајница, прихватних површина (паркинга) и др.
- Очување постојеће површине под травном вегетацијом.
- Пољопривредна производња домаћинства у индивидуалном режиму.
- Задржавања постојећих траса саобраћајница и асфалтирање искључиво оних саобраћајница које ће водити до планираног паркинга.

Забрањене мере на простору СП „Островица“ су :

- Експлоатација минералних и неминералних сировина на целом заштићеном подручју и у ширем кругу непосредног видика са Островице.
- Примарна прерада и предконцентрација сировина.
- Депоновање примарних и секундарних јаловина, комуналног, индустријског и другог отпада и вишкова земље са откопа на заштићеном подручју.
- Изградња индустријских, инфраструктурних, привредних, хидротехничких и других објеката чији рад и постојање могу изазвати неповољне промене квалитета земљишта, вода, ваздуха, живог света, лепоте предела и њихове околине.
- Промена намена површина, изузев промена које проистичу из програмских докумената Управљача.
- Градња стамбених, економских, помоћних објеката пољопривредних домаћинства, викенд и других објеката.
- Просецање нових саобраћајница, уколико нису утврђене важећим просторним или урбанистичким планом.
- Свака промена постојеће морфологије терена и хидролошког режима водотока.
- Сви радови којима се могу нарушити естетске и амбијенталне вредности заштићеног простора и погоршати карактеристике његове примарне вредности.

- Извођење земљаних, грађевинских и других радова којима се може оштетити, пореметити или угрозити заштићено подручје и његова околина.
- Складиштење, депоновање и бацање комуналног отпада и отпадних материјала свих врста ван места одређених за ту намену, као и нерегулисано формирање мрциништа и одлагање стајског ђубрива.
- Руковање отровним хемијским материјама, нафтним дериватима и другим опасним материјама у природи.
- Уништавање шумских комплекса, односно чиста сеча и кресање лисника.
- Сакупљање и стављање у промет врста из Наредбе о контроли промета и коришћења.
- Сакупљање и коришћење свих заштићених биљних и животињских врста.
- Као и све недозвољене радње које је управљач својим актом о унутрашњем реду предвидео.

Активности и мере на заштити, одржавању, праћењу стања, унапређењу и развоју природних и створених вредности у 2025 години

На основу успостављеног режима заштите II степена и на основу природних и створених одлика овог заштићеног подручја, током 2025 године биће спровођене разне активности и мере. Неке од тих активности имају стални карактер, па ће у континуитету бити настављене и наредних година.

Од општих мера заштите и развоја у континуитету ће се спроводити чување и надзор заштићеног подручја. Непосредно чување ће обављати један чувар, који ће свој посао обављати у складу са Законом о заштити природе и Правилником о унутрашњем реду и чуварској служби. Такође ће у континуитету бити спровођен надзор над стањем геонаслеђа, флоре и фауне.

Управљач ће у случају дешавања акцидентних ситуација предузети посебне мере за њихово сузбијење и отклањање последица. Ово се посебно односи на могућност избијања пожара, који може озбиљно угрозити осетљиву природну равнотежу биљног и животињског света на камењарима Островице. У случају избијања пожара чувар је дужан да обавести најближу професионалну ватрогасну екипу и своје непосредне руководиоце и истовремено покуша да сам или са људима који су се ту затекли угаси пожар. Руководиоци управљача (директор ШГ „Крагујевац“, шеф ШУ Горњи Милановац, реверни инжењер, надлежни референт) предузимају мере координације у гашењу пожара, обавештавају надлежне институције (Општина, инспекција, полиција и др.) и упућују дежурну екипу за гашење пожара, која је формирана у Шумској Управи у Г. Милановцу. Зависно од развоја ситуације, руководиоци управљача заједно са руководиоцем ватрогасне службе по потреби преузимају руковођење гашењем пожара. Напомињемо да се на почетку приступне стазе (код асфалтног пута Рудник-Варнице) налази информативна табла на којој је поред осталог садржаја заступљен и визуелни знак забране ложења ватре.

Што се тиче обележавања заштићеног добра, у претходном периоду су већ израђене и постављене означна и информативна табла. У случају оштећења истих, током 2024 године

природе, као и услове, мишљења и сагласности од осталих надлежних орагана, организација и установа.

Поред наведених мера и активности, у 2025 години ће ШГ „Крагујевац“ урадити следеће:

1. Програм управљања СП „Островица“ за 2026 годину. Рок: октобар 2025 године;
2. Извештај о остварењу Програма управљања СП „Островица“ за 2025 годину. Рок: октобар 2025 године.

Неопходна финансијска средства за реализацију планираних мера и активности на заштити и развоју Споменика природе „Островица“ износе 250.000,00 динара. Део средстава у износу од 200.000,00 динара обезбедиће ШГ „Крагујевац“. Учешће СО Горњи Милановац ће бити пре свега у домену промотивних активности, у износу од 50.000,00 динара. Уколико буде могућности, СО Горњи Милановац ће наставити са финансирањем мониторинга заштићених врста.

Финансијски план по ставкама дат је у Табели на крају овог програма.

Обрадила
дипл.инж.шум Милица Петронијевић
М. Петронијевић

Директор
дипл.инж.шум. Ненад Живковић

Ненад Живковић

Финансијски план управљања заштићеним подручјем „Островица“ за 2025 годину

Ред.број	Вид рада	Јед. мере	Јединична цена (дин.)	Назив ЗП		Учешће у трошковима (динара)			Динамика извршења
				обим радова	вредност (дин)	ШПГ	Буџета РС	Буџета СО	
Ј	И	2	3	4	5	6	7	9	
0									10
1	Израда десетогодишњег плана управљања	ком.							
2	Израда десетогодишњег извештаја	ком.							
3	Израда годишњег програма управљања	ком.	60.000	1	60.000	60.000			X
4	Израда годишњег извештаја	ком.	10.000	1	10.000	10.000			X
5	Израда Правилника о накнадама	ком.							
6	Израда анекса основа газдовања шумама	ха							
7	Израда анекса ловне основе	ха							
8	Израда Програма унапређења рибарства	ком.							
9	Обележавање граница - I зона	ха							
10	Обележавање граница - II зона	ха							
11	Обележавање спољне границе	ха							
12	Одржавање постојећих ознака -табли	ком.							
13	Израда и постављање информативних табли	ком.							
14	Чување – број чувара и њихови трошкови	дин.	90.000	1	90.000	90.000			I-XII
15	Надзор– број сам.референти, инжењера и др. и њихови трошкови	дин.							
16	Постављање путоказа	ком.							
17	Постављање столова са надстрешницама	ком.							
18	Израда и постављање корпи за отпатке	ком.							
19	Израда и постављање ложшта за пикник	ком.							
20	Одржавање мобилијара и пешачких стаза	ком.	80.000	0,5	40.000	40.000			I-XII
21	Уређење бициклистичких стаза	km							
22	Кошење траве	ha							
23	Гајење и заштита шума	ha							
24	Штампање публикација, флајера, брошура и др.	ком.							
25	Израда WEB презентације ЗП	ком.							
26	Израда Центра за посетиоце	ком.							
27	Образовно-промотивне активности	дин/г.	50.000	1	50.000			50.000	X
28	Израда стратешких процена и процена утицаја	ком.							
29	Мониторинг заштићених врста	дин/г.							
	свега 1-29				250.000	200.000		50.000	

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ
НОВИ БЕОГРАД, Јапанска, бр. 35
Тел: +381 11/2093-802; 2093-803;
Факс: + 381 11/2093-867

Јавно предузеће за газдовање шумама
„Србијашуме“ са п.о. Београд
Број: 12097
Датум: 12.08.24 год.
Нови Београд, Булевар Михајла Пупина 113

12.08.2024

Јевто
Silliozer

Завод за заштиту природе Србије из Београда, ул. Јапанска, бр. 35 (начелник Одељења за правне, кадровске и опште послове Горан Дрмановић по Одлуци 02 бр. 012-1164/6 од 24.07.2024. године) на основу чланова 9. и 57. Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010–исправка, 14/2016, 95/2018–други закон и 71/2021) и члана 136. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, бр. 18/2016 и 95/2018 – аутентично тумачење и 2/2023 – Одлука УС), поступајући по захтеву бр. 10838 од 18.07.2024. године Јавног предузећа за газдовање шумама „Србијашуме“ из Београда, Сектора за шумарство и заштиту животне средине, ул. Булевар Михајла Пупина бр. 113, за издавање услова заштите природе за израду Програма управљања Спомеником природе „Островица“ за 2025. годину (у даљем тексту: Програм управљања), дана 08.08. 2024. године под 03 бр. 022-2834 2 доноси

РЕШЕЊЕ

1. Предметно подручје за које се израђује Програм управљања је заштићено подручје Споменик природе „Островица“, природно добро III (треће) категорије, које се налази на територији општине Горњи Милановац, а за које је установљен режим заштите II (другог) степена. Сходно томе, издају се следећи услови заштите природе:
 - 1) Програм управљања усагласити са Законом о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – исправка, 14/2016, 95/2018–други закон и 71/2021) и Одлуком о проглашењу Споменика природе „Островица“ („Службени гласник општине Горњи Милановац“, бр. 8/2009);
 - 2) Програм управљања треба да садржи врсту и облик активности, динамику реализације послова и висину потребних средстава за реализацију истих.
 - 3) Програмом управљања планирати мере заштите, очувања, уређења и унапређења заштићеног подручја и спроводити их у складу са прописаним режимом заштите.
 - 4) Планирати израду управљачких докумената (планова и извештаја, као што је извештај о остваривању годишњег програма управљања - сажет приказ реализације и др.).
 - 5) Уколико није урађено обележавање и обнављање граница заштићеног подручја, неопходно је то урадити у складу са Правилником о начину обележавања заштићених природних добара („Службени гласник РС“, бр. 30/1992, 24/1994 и 17/1996).
 - 6) Предвидети спречавање активности које могу нарушити вредности заштићеног подручја.
 - 7) Предвидети формирање, односно ажурирање постојеће базе података у функцији управљања, коришћења и мониторинга стања у заштићеном природном добру, као и о евентуалном утицају шумских радова у непосредној околини заштићеног природног добра.
 - 8) У складу са режимом заштите планирати очување и унапређење посебних природних вредности подручја и њихово наменско коришћење. Обезбедити услове, мишљења и сагласности од свих надлежних органа, организација и установа за све радове на заштићеном природном добру.
 - 9) Посебну пажњу посветити мерама заштите природних вредности подручја природног добра у случају акцидентних ситуација и предвидети одговарајуће мере заштите животне средине у тим ситуацијама.
 - 10) Програмом управљања предвидети научно-истраживачки рад који ће се заснивати на спровођењу различитих специјалистичких и мултидисциплинарних истраживања, који би се изводили према посебним пројектима и програмима.

- 11) Планирати промоцију вредности заштићеног подручја кроз следеће активности: медијско приказивање, штампање промотивног материјала (проспеката, брошура, лифлета, приручника и др.), едукативно-промотивне активности, обележавање еколошких датума и др., које треба да допринесу афирмацији заштићеног природног добра.
 - 12) У складу са чл. 54. Закона о заштити природе, Ивештај о остваривању годишњег програма за претходну годину управљач доставља надлежном органу до 15. децембра текуће године.
2. У поступку доношења Програма управљања Спомеником природе „Островица“ за 2024. годину, потребно је од Завода за заштиту природе Србије прибавити мишљење о испуњености услова из овог Решења.
 3. Ово решење не ослобађа подносиоца захтева да прибави и друге услове, дозволе и сагласности предвиђене позитивним прописима.
 4. За све друге радове/активности на предметном подручју или измене програмске документације, потребно је поднети Заводу за заштиту природе Србије нови захтев за издавање услова заштите природе.
 5. Подносилац захтева је ослобођен плаћања Таксе за подношење захтева за издавање услова заштите природе и Таксе за издавање стручне основе за израду решења о условима заштите природе на основу Закона о републичким административним таксама („Службени гласник РС“, бр. 43/2003, 51/2003, 61/2005, 5/2009, 54/2009, 50/2011, 93/2012, 65/2013-др. закон, 83/2015, 112/2015, 113/2017, 3/2018-исправка, 86/2019, 90/2019-исправка, 144/2020, 138/2022, 92/2923 и 92/2023 и Усклађених динарских износа из Тарифе републичких административних такси 54/2023) - Тарифни број 186а; Напомена - став 4. тачка 1).

Образложење

Завод за заштиту природе Србије је дана 23.07.2024. године примио захтев заведен под бр. 022-2834/1 Управљача - Јавног предузећа за газдовање шумама „Србијашуме“, Сектор за шумарство и заштиту животне средине из Београда, за издавање услова заштите природе за израду Програма управљања Спомеником природе „Островица“ за 2025. годину.

Темељну вредност заштићене појаве представља њен карактеристичан облик палеовулканског нека у комплексу палеовулканског рељефа у Србији. Заштићено подручје се налази на територији општине Горњи Милановац, КО Заграђе, на површини од 13,73 ха.

На основу достављеног захтева утврђено је да је планирана израда Програма управљања за Споменик природе „Островица“ за 2025. годину. Програмом управљања предвиђено је чување у складу са прописаним режимима заштите и сагласно акту о унутрашњем реду и чуварској служби, одржавање заштићеног подручја (израда управљачких докумената и послове везане за противпожарну заштиту), презентација заштићеног подручја (образовно-промотивне активности), као и праћење и унапређење стања заштићеног подручја (мониторинг заштићених врста, одржавање пешачких стаза).

Увидом у Централни регистар заштићених природних добара, документацију Завода, а у складу са прописима који регулишу област заштите природе, утврђени су услови заштите природе из диспозитива овог решења. Подручје за које се израђује Програм управљања је заштићено подручје Споменика природе „Островица“ природно добро III (треће) категорије, у коме је дефинисан режим заштите II (другог) степена.

Законски основ за доношење решења: Одлука о заштити Споменика природе Островица („Службени гласник општине Горњи Милановац“, бр. 8/2009); Закон о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010-исправка, 14/2016, 95/2018-други закон и 71/2021); Уредба о режимима заштите природе („Службени гласник РС“, број 31/12); Правилник о начину обележавања заштићених природних добара („Службени гласник РС“, бр. 30/1992, 24/1994 и 17/1996).

Израда предметног Програма управљања Спомеником природе „Островица“ за 2025. годину може се реализовати под условима дефинисаним овим решењем, јер је процењено да ће допринети очувању природних вредности подручја.

На основу свега наведеног, одлучено је као у диспозитиву овог решења.

Подносилац захтева је ослобођен од плаћања таксе у складу са чланом 18. Закона о републичким административним таксама („Службени гласник РС“, бр. 43/2003, 51/2003-исправка, 61/2005, 101/2005-др. закон, 5/2009, 54/2009, 50/2011, 93/2012, 65/2013-др.закон, 83/2015, 112/2015, 113/2017, 3/2018-исправка, 95/2018, 86/2019, 90/2019-исправка, 144/2020 и Усклађени динарски износи из Тарифе републичких административних такси – 62/2021).

Упутство о правном средству: Против овог решења може се изјавити жалба Министарству заштите животне средине у року од 15 дана од дана пријема решења. Жалба се предаје писмено или изјављује усмено на записник Заводу за заштиту природе Србије.

НАЧЕЛНИК ОДЕЉЕЊА ЗА ПРАВНЕ,
КАДРОВСКЕ И ОПШТЕ ПОСЛОВЕ

Достављено:
- Подносиоцу захтева
- Архива